

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

Metropoolia

Nr **51**
Märts
2010

*Sest sina saad Kristuse
tunnistajaks kõigile inimestele
selles, mida sa oled näinud
ja kuulnud. (Ap. 22,15)*

*Me tunnistame armu,
kuulutame halastust,
ei varja heategusid.
(Suurest veepühitsuspalvest)*

Helsingi metropoliit Ambrosiuse kutsel viibis metropoliit Stefanus koos arhidiakon Justinusega 27. ja 28. veebruaril Soomes, teenides laupäeval õhtuteenistusel Klauk-kala Püha Nektariuse kirikus ning pühapäeva hommikul liturgial Helsingi Jumalaema Uinumise kirikus.

Suurest paastust. Metropoliit Stefanus. **Lk 2** / Tartu piiskopkonna täiskogu. Piiskop Eelija ja preester Tihhon Tammes. **Lk 3** / Piiskop Platoni ordeni kavalerid. **Lk 4** / Välisuudised. Preester Sakarias Leppik. **Lk 4-5** / Haiti maavärin ja „ülekohtu saladus”. Mihhail Jevdokimov. **Lk 5** / Kaplanitööst Afganistani-missioonil. Preester Andrei Sõtšov. **Lk 6-7** / Ülevaade EAÕK Piiskoppide Kogu ja Kirikuvalitsuse otsustest. Piiskop Eelija, ülempreester Ardalion Keskküla ja diakon Aabraham Tõlpt. **Lk 8** / **NOORTELEHES** Kloostrielust Kreekas. Miriam Süldre. **Lk 12**.

Foto: Gennadi Baranov

Isa Aleksander Schmemanni arvates on Kristuse ülestõusmispühade poole minek nagu vaimulik rännak. See rännak läbi suure paastu ei seisne üksnes lihast ja piimatoodetest loobumises, vaid on pöördumine, iseenda pahupidi-pööramine ja uuesti korda seadmine. „Suur paast on vaimulik rännak, mille sihiks on ülestõusmispühad, aasta suurimad pühad”¹ Teekond, mis eeldab, et igaüks meist tunneb oma teekonnalehte. Teab suunda ja sihtpunkti. Ning eelkõige, kuidas selleni jõuda. Suur paast on vaimuliku kujunemise ja valgustuse aeg. Selle ülesanne on meid puhastada ja valgustada aeglase ja pideva pingutusega, mida see meile pakub, et saaksime teostada omaenese paasat ehk minekut uude ellu Kristuses. Mida tõsisem on olnud ettevalmistus, seda sügavamalt haarab meid ülestõusmispühade aurikas salarus.

Samas ei saa ka toidupaastu küsimusse suhtuda kerglaselt või seda eirata. Kirikuisad ja usklige ühisteadvus on väga selgelt ära tundnud selle vaimuliku tähtsuse, teatud toiduainetest loobumise meelega parandusliku ja puhastava mõju. Samas oleks ränk viga pidada suurt paastu üksnes selliste piirangute järgimiseks ja taandada see labaseks variserlikuks rituaaliks, mis on eesmärk iseeneses. Ihu paastumist peab saatma veel teistsugune paastumine. Meenu-tage prohvet Jesaja sõnu (Js 58:5-8): **Kas niisugune on see paast, mis mulle meeldib, päev, mil inimene alandab oma hinge, et ta painutab oma pead nagu kõrkjas ja teeb enesele aseme kotiriidest ning tuhast? Kas sa seda nimetad paastuks ja Issandale meelega paraseks päevaks? Eks ole ju mulle meeldiv paast niisugune: päästa valla ülekohtused ahelad, teha lahti ikke rihmad, lasta vabaks rõhutud ja purustada kõik ikked? Eks see ole murda oma leiba näljasele ja viia oma kotta viletsad kodutud, kui sa näed alastiolijat ja riietad teda ega hoidu oma ligimesest? Siis ilmub su valgus otsekui koit ja su paranemine edeneb jõudsasti. Sinu õigus käib su ees, Issanda auhiilgus järgneb sulle.**

Seega südametarkus, meelega parandus, tagasipöördumine Taevase Isa juurde! Miski ei ole võimalik seni, kuni inimene ei pöördu, et vaadata iseennast. Kuni inimene ei pööra perspektiivi teistpidi. Tuleb osata vaadata ennast uue pilguga. Ennast küsimuse alla seada. Ennast kahtluse alla seada. Mitte selleks, et endas kahelda. Vaid et paremini liikuda iseenda... ja teiste poole! Välja tulla oma enesestpiisavusest, et „parandada oma haavad”, kui Issand inimese kaebamise peale vastab: „Ma olen siin!” Issandale meelega parane paast on tervik, milles ei saa sisemist välisest lahutada, ehkki see esimene on kõige olulisem.

Me näeme, et suur paast on äärmiselt rikkalik ja mitmetahuline kogum erinevatest asjadest, mille seas esimene on kindlasti meelega parandus.

Meega parandus on raske ettevõtmine. Äärmiselt valuline. Sest ise seda teadmata oleme endasse sisse seadnud palju mugavust, palju tõekspidamisi, mis kõrguvad meis nagu torn. Torn, millesse me ennast sulgeme ja mille tipust mõistame kohut teiste üle. Samal ajal on meelega parandus tõe ja armastuse nõudmine ning liikumapanev jõud. Me ei saa väita, et parandame meelt, kui meis pole halastamatut enesekriitikat, kui me ei sea esmalt iseennast kahtluse alla. „Kes meist tunneb, et tema elu ainus sisu on Jumala Sõna kohane käitumine?”, küsib eneselt Liibanoni mäe metropoliit Georgius Khodr: „... Mulle tundub, et mõned meie seast elavad ja liiguvad ainsa mõttega, nagu annaks rituaalide järgimine neile kõik... Aga kui joovastada vaid väliskujust ja mitte ammutada endasse selle kristliku pärandi kogu sisu ja tähendust, et sellest saaks leek meie sees, muutuvad rituaalid millekski, mis on surnud ja mis suretab. Mis mõistab hukka sinu püüdluse Issanda poole ja sa jääd alatiseks sellesinase maailma vangiks”².

Mie kirikud on täis liba-meega parandajaid, neid asjatundjaid, kes suure tähelepanu ja imetlusväärse rangusega on pühendunud kõikvõimalikele metanoia vormidele (maani kummardused, pikad ja karmid paastumised...), millel kahjuks aga puudub meelega paranduse tõeline tähendus. Sest esimene pragu Jumalast kaugenemise kindluse, patu kindluse müüris, on meelega parandus. Patu võidu, tema maailma üle võimutsemise esmased märgid on lahkmeel, eraldumine ja vihkamine. Samas esimene pragu selles müüris on andeksand, mis avab tee meelega parandu-

sele ja märgib tagasipöördumist ühtsuse, terviklikkuse ja armastuse juurde.

Andeks anda ja andeks saada tähendab seada Jumal kogu olemasolu keskmesse; see tähendab vältida, suheldes läbi Kristuse, traagilist ummikteed inimsuhetes. Lõppkokkuvõttes on andeksand jumalariigi tulemine meie patusesse ja „langenud” maailma. „Ära peida oma palet oma sulase eest, sest mul on kitsas käes. Kuule mind pea, tule ligi mu hinge ja lunasta see,” kuulutab andeksandmise pühapäeva õhtune eellaul (sel aastal 14. veebruaril) „... sest mul on kitsas käes.” – see on lähtepunkt, millest saab alguse suur paast: salaruslik segu lootusest ja pettumusest, valgusest ja pimedusest.

Suure paastu ajal mõistan ma palju sügavamalt, et seisan Jumala ees, jumalariigi au ja ilu ees. Ma saan teadlikuks, et olen selle riigi kodanik; et mul pole elamiseks muud paika; et see on mu rõõm ja elueesmärk. Ma mõistan samuti, et minust on saanud pagendatu mu pattude pärast ja pimeduse pärast, mis sellega kaasas käib ja et sellepärast on mul „kitsas käes”. Ning lõpuks saan aru, et ainult Jumal saab mind mu lootusetuses aidata; et üksnes Tema saab „valvata” minu hinge üle.

Suure paastu ajal paneme kõrvale oma kõige uhkemad liturgilised riided ja süütame kirikutes vähem lampe. Sest me oleme asunud neljakümnepäevasele palverännakule nagu Issand kõrbes, kus Ta võitles kiusaja-saatanaga. Ka paast peab olema aeg, mil võitleme kiusatusega, eriti meie kõige tavalisemate pattudega.

Aga suur paast ja tee ülestõusmisele ei ole ainult üksikisiku rännak ega iga inimese eraasi. See on ka kiriklik ettevõtmine, milles osalevad üheaegselt nii üksikisik kui kogu Kirik – Kristuse Ihu. Meie jumalateenistustel võib sageli kuulda lauset: „Andkem iseend, üks-teist ja kogu meie elu Kristuse, meie Jumala, hoolde”. Kõik, mis toimub, mida tehakse, mis leiab väljendust „Kirikuna”, puudutab ühtaegu meid kõiki koos ja igaühte meist eraldi. Kõige otsesemalt. Suures plaanis. Ühesuguse tähtsuse ja tungivusega. Meie tee ülestõusmisele ei ole abstraktne ega teoreetiline. See on ülimalt konkreetne. See viib läbi „osaduse”. Ja osadust ei saa improviseerida, see tuleb üles ehitada.

Sellepärast õpetab püha Johannes Skuldsuu, et „altarisalarusse” käib lahutamatu kaasas „venna salarus”;

„Ainsa vajaliku” (vrd lk 10:42) – Kristuse – vastu võtmisega euharistia pühitsemisel kaasneb kohe Kristuse palge peegeldus iga venna näol siin ja praegu. Seega on „altarisalarus” ülimalt seotud „venna salarussega” ja vastupidi, „venna salarus” ülimalt seotud „altarisalarussega”.

Püha Matteuse evangeeliumi viimse kohtupäeva stseen (Mt 25:31-46), mida me 7. veebruaril – viimsekohtu ja lihast loobumise pühapäeval – lugesime, näitab, et selle tegusa armastuse ülesnäitamiseks – toita, vastu võtta, riietada, peavarju anda, hoolitseda, vabastada – pole sugugi vaja Jumala lippudega lehitada, sest inimene on inimesele Kristuse salarus. Salajane ja konkreetne salarus. „Elu ja surm”, ütleb abba Antonius,³ sõltuvad meie ligimesest. Kui võidame enda poole ligimese, võidame enda poole Jumala. Aga kui pahandame oma ligimest, teeme pattu Kristuse vastu⁴.

Püha Efraimi palve, mida me loeme kogu suure paastu aja, väljendab hästi askeesi, mis on omane sellele liturgilisele perioodile: paastuda, aga mitte üksnes ihulikust toidust, vaid ka igasugustest hinge koormavatest asjadest, et me ei elaks üksnes leivast (pildid, helid, igasugused ahvatlused), vaid igast sõnast, „mis lähtub Jumala suust” (Mt 4:4). Paastuda „kirgedest”, soovist valitseda ja hinnanguid anda. Et jõuda tõelise vabaduseni, millest nii kaunit räägib püha Johannes Redelikirjutaja⁴: „Ole kuningas oma südames, valitse alandlikkuse kõrgustes, käskides naeru: Mine! ja ta läheb); telli pisaraid: Tulge! ja nad tulevad; ning oma ihu, teenijat ja mitte enam hirmuvalitsejat: Tee seda! ja tema teeb”.

✚ STEFANUS,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

1 Alexander Schmemmann, „Suur paast”, väljaandest „Spiritualité orientale” nr 13, Abbaye de Bellefontaine 1974, lk 9, 14-15.

2 Liibanoni mäe metropoliit Georgius Khodr, „Patuste Kirik”, päevalehest „Editorial”, Edition An Nahar, 6. veebruar 2010.

3 Apothegmad, Antonius, 9.

4 Pühaduse astmed, 7; aste, 3.

Suur tänu ka Carol Sabale juhtkirja eest väljaandele „Antiookia kroonikad”, nr 16, Pariis, veebruar 2010.

Tartu piiskopkonna täiskogu delegaadid.

Foto: diakon Vadim Rebase

Aulised isad ja vennad, kõik Tartu piiskopkonna täiskogul osalejad!

Õnnistatud on Jumal, kelle armust me ka möödunud aastal võisime rahu ja tasaduses Teda teenida!

Laupäeval pärast Kristuse sündimise püha, 10. jaanuaril 2009 pühitseti mind, vääritut, Tartu Jumalaema Uinumise katedraalkirikus Tartu piiskopiks Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanuse poolt, kaasa teenimas Derkoni metropoliit Konstantinos, Elassoni metropoliit Vassileios, Demetriase ja Almyrose metropoliit Ignatios, Sisanioni ja Siatisa metropoliit Pavlos, Oulu metropoliit Panteleimon, Sinope piiskop Athenagoras ja Mesaorioni piiskop Grigorios.

Sellest päevast on Tartu piiskopkonnale avatud võimalused täisväärtuslikuks kanooniliseks arenguks. Ühes Pärnu ja Saare piiskop Aleksandri pühitsemisega 12. jaanuaril 2009 sai üksiti kogu EAÕK Kõigevägevama heldusest seatud kindlalt seisma autonoomse Kirikuna kooskõllaliselt kogumaapealse Õigeusu Koguduse tavadega.

Ma saan aina tänada Jumalat, et olen piiskopina võinud tegeleda just kiriklike, jumalateenistusi ja piiskopkonna hierarhilist ülesehitust puudutavate välja-

kutsetega, klammerdumata rahvuslikesse umbsõlmedesse ega eksimata rahvausundi kõrvalteedele. Sest on ju siinmail usklikele olnud ohuks ja kiusatuseks etnofiletistlik vaim, mis sellest nakatunuid paneb unustama, et õigeusus pole juuti ega kreeklast (Gl 3:28), eestlast ega venelast, vaid on üks püha Kristuse Ihu.

Vaadates Tartu piiskopkonda tervikuna, võib näha, et see on imepisike, nagu sinepiivake. Meil on 14 kirikut juriidiliselt registreeritud kogudusega, 1 kirik abikogudusega ning 3 kirikut, kus toimuvad jumalateenistused, aga kogudus taastamata.

Et juriidiliselt registreeritud kogudustelt nõutakse riigivõimude poolt üha täpsemat raamatupidamist, samuti seab EAÕK põhikiri riiklikust seadusandlusest lähtudes kogudustele mitmesuguseid kohustusi (juhatuse koosolekud, revisjonikomisjoni töö, koguduste täiskogud, aruandmine tegevusest nii kohalikule piiskopile kui riigivõimudele), mida – kui ausalt välja öelda – mitte igas koguduses ei saa sisuliselt täita, siis on mu meelest tõsiseltvõetavaks küsimuseks mõne vähema koguduse, kus töötajate puudus või suutmatus ilmneda, ümberkorraldamine abikoguduseks, mis võtaks ülejookäiva koormuse nendelt, kellel puudub pädevus-suutlikkus,

Ettekanne Tartu piiskopkonna 2010. aasta korralisel kevadisel täiskogul Tartu Jumalaema Uinumise katedraalkirikus

täitmaks kirikuelule rakenduvaid juriidilisi ja majanduslikke nõudeid.

EAÕK täiskogul suvel 2009 tutvustasin Püha Sinodi poolt heakskiidetud juhendit kirikliku *oikonomia* ehk päästemajapidamise mõistest ja rakendamisest. Selle juhendi sisu ja tähenduse kohalejõudmine kõigi vaimulikele võtab veel mitu aastat, hetkel pean vajalikuks meenutada seal väljaõeldut püha ristimise kohta: Täiskasvanud tuleb ristida neid selleks eelnevalt ette valmistades, et oleks võimalikult hästi kindlustatud nende edaspidine side Kirikuga ja tõsine suhtumine kristlikesse eluviisidesse.

Laste ristimise puhul tuleb hoolitseda, et ristivanemaks oleks igal juhul ja ilma eranditeta täisealine õigeusklik kristlane, kes suudab olla käendatavale juhatajaks ja eeskujuks Kristuses vastavalt töotustele, mis ta on ristitava eest andnud (Lk 6:39-40).

Sisevihieliselt on siin eeldatud, et ristimiste arv kogudustes, kus usuõppijate ja ristivanemate ettevalmistust tõsiselt võetakse, langeb. Vahel võib kristlastel tekkida kiusatus saada lummatud statistilistest andmetest. Kui vaadata arve ilma kontekstita, siis võib ju väärtustada kiriku liikmeskonna pidevat kasvu. Aga pidades meeles, et iga põlve rahva seas leidub neid, kes on Issandale meelepärased, tuleb ometi läbikatsuvalt küsida, kui palju ikkagi on Eestis õigeusklikke, kes suudavad kristlikesse eluviisidesse tõsiselt suhtuda ja olla vastavalt püha ristimise eel antud töotustele eeskujuks Kristuses? (Viimses kohtus mõni lõpuks suure ehmatusena avastab, et 'mis töotused?' – aga see pole nüüd küll käesoleva ettekande asi).

Nõnda nagu ristimiste ja kiriku liikmeskonna statistika on tühi, sisaldamata iseenesest midagi päästvat, salasuste kaudu Kristuse juurde viivat, nii ka koguduste arvu taga võib peituda lihtsalt tühjus – kui ei suudeta avada väravat

igavesse ellu, ei kuulutata rõõmusõnumit taeva kuningriigist, ei meenutata Issanda surma ja Tema ülestõusmist.

Olgem siis valmis ristima vähem, aga ainult usuõpetuse läbimise järel; laskma armulauale mitte kõiki kohaletulnuid, vaid pihisalasusest osa saanud õigeusulisi – et keegi ei sööks ega jookse enesele nuhtlust (1Kr 11:29); ehitagem üles kogudusi, kus sagedasti toimuvad teenistused ja teistes kirikutes teenigem jõudumööda, usaldades Jumala tahet koguduste elluärkamiseks igas paigas, kus Tema nime appi hüütakse.

Aga Õigeusu Koguduse kasvamise ja võidu kohta on meile *kujundlikult, hoiatuseks kirjutatud* (1Kr 10:6) Kohtumõistjate raamatus: *Ja Issand ütles Kiideoni vastu: Rahvast, kes on sinuga, on palju enam, kui et ma nende kätte midjanid annaksin, et Iisrael ei kiitleks minu vastu, üteldes: mu käsi on mulle abi saatnud. Ja nüüd, et kuuluta rahva kuuldes ja ütle: kes kardab ja väriseb, see minu tagasi ja kallaku ära Kileadi mäe pealt* (Km 7:2-3).

2009. aasta 16. detsembril kutsus Issand Tartu piiskopkonna vaimulike hulgast ära Enda juurde ülestõusmise valgusesse ühe oma viinamäel *päeva koormat ja lõõska* (Mt 20:12) kannud sulase, ülempreester Johannes Keskküla. Igapäevase kirikuelu edasimenes on meil kohustus meenutada oma taevase Isa ees neid, kes enne meid on siin tööd teinud, neile usaldatud alal hoides. Ja võtkem eeskujaks isa Johannese pikka meelt, kes kõigi raskuste ja kiusatuste kiuste kunagi ei nurisenud oma osa üle, erinevalt mõnedest teistest evangeeliumis mainitud viinamäe töölistest, vaid oskas alati meeles pidada, et *Issand on hea* (Ps 33/34:9).

✠ Eelija (Ojaperv),
Tartu piiskop

Tartus 20. märtsil 2010,
Akafisti laupäeval

EAÕK Tartu piiskopkonna täiskogu Preester Tihhon Tammes

Laupäeval, 20. märtsil toimus Tartu Jumalasünnitaja Uinumise katedraalkirikus EAÕK Tartu piiskopkonna korraline täiskogu, kuhu olid kohale tulnud kõik piiskopkonna vaimulikud ja enamiku koguduste ilmalikud esindajad. Täiskogu koosoleku eel peeti ühine liturgia Tartu pühitsetud piiskop Eelija eesseismisel.

Liturgia järel alustati täiskogu esimest, pidulikku istungit tavapärase palvega, millele järgnes piiskop Eelija ettekanne, kus ta andis ülevaate piiskopkonna elu ja tegevuse kohta möödunud aastal. Esimene istung lõpetati hingepalvega hiljuti uinunud ülempreestri ja Tartu praost Johannes Keskküla mälestuseks.

Täiskogu teisel istungil oli keskseks teemaks EAÕK Kirikuvalitsuse korralised valimised eelseisval suvel. Täiskogu ot-

sustas ühehäälselt esitada Kirikuvalitsusse Tartu Piiskopkonna vaimulikuks esindajaks teeneka ja piiskopkonna kogenuima vaimuliku, Tartu Jumalasünnitaja Uinumise katedraalkiriku esipreestri Gennadi Kružkovi. Ta väljendaks Kirikuvalitsuses ühtlasi ka venekeelsete koguduste huve. Ilmalikuks esindajaks valiti ühehäälselt Tuhalaane Jumalasünnitaja Uinumise koguduse juhatuse liige ja kirikuvanem Jaak Tuksam, kes on näidanud üles suurt innukust

ja võimekust oma koguduse ning selle varemeis kirikuhoone ülesehitamisel. Jaak Tuksam on korraldanud mitmeid heategevusüritusi koguduse toetuseks, millest tuntuim on 2008. aasta suvel toimunud heategevuskontsert mitmete Eesti muusikute osavõtmisel. Kirikuvalitsuse liikmekandidaatide valimisega olid käsitletud kõik päevakorrategmad ning ühise palve järel kuulutati täiskogu lõppenuks.

Püha Platoni mälestuspäeva liturgia.

Piiskop Platoni ordeni kavalerid

15. jaanuaril tähistati Tallinna Issanda Muutmise kirikus traditsioonilist Püha Platoni päeva. Ka tänavusel märterpiiskopi mälestuspäeval tunnustati teene- kaid Kiriku liikmeid Piiskop Platoni ordeniga. Sel aastal pälvisid III järgu ordeni Haapsalu Maria-Magdaleena koguduse vanem Hermi Vain, EAÖK Kirikukeskuse perenaine Helle Treier, Tallinna püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna koguduse juhatuse esimees Sirje Säär, Pärnu Issandamuutmise kogu- duse juhatuse liige Meeli Tammekänd, Vändra Apostlite Peetruse-Pauluse ko- guduse aseesimees Maria Mahlapuu, Kähri Peaangel Miikaeli koguduse ase- esimees ja koguduse asutajaliige Are Sillakivi ja Petseri püha Varvara kogu- duse ülempreester Jevgeni Pelešev.

Maria Mahlapuu.

Meeli Tammekänd.

Sirje Säär ja Helle Treier.

Hermi Vain.

Fotod: Gennadi Baranov

Välisuudised

Foto: Andres Ots

Preester Sakarias Leppik

Türgi asepeaminister: Halki kooli avamine on õiglane samm

KONSTANTINOOPOL, 12. märts, theorthodoxchurch.info – Türki ase- peaminister Bülent Arınç, kohtudes Türki usukogukondade juhtidega üt- les, et oikumeenilise patriarhi soov taasavada Halki Teoloogilist Semina- ri on asjakohane ja õiglane.

Kohtumisest asepeaministriga võtsid osa 21 Türki asuvat usujuhti, nende

seas Tema Pühadus, oikumeeniline patriarh Bartholomeos I, Türki ülemrabi Ishak Haleva, Armeenia Kiriku peapiiskop Aram Ateçyan ja Süüria Kiriku peapiiskop Yusuf Çetin.

Asepeaminister ütles, et patriarh esitas kohtumisel oma seisukohad, mis on ka varasemast ajast teada. Arınçi sõnul an- navad nii Türki peaminister, haridusmi- nister kui ka riigiminister asjade käigust pidevalt teavet.

Türgi asepeaministri hinnangul on kooli avamisel olnud takistuseks Kons- titutsioonikohtu varasem otsus, mis ei luba kooli avada. „Pean märkima, et nii mina kui ka valitsus saame Halki koolis hariduse andmist taasalustada vastavalt Türki seadustele. Loodan, et jõuame seda teha enne kui pole liiga hilja,” ütles asepeaminister.

Halki Teoloogiline Seminar, mis on asutatud 1. oktoobril 1844 Halki saarel Marmara meres, on olnud Oikumeeni- lise Patriarhaadi juhtiv kõrgem õigeusu

õppeasutus. Türki võimud sulgesid selle 1971. aastal.

Halki kooli taasavamine on olnud pal- jude rahvusvaheliste suhete subjektiks ja mõjutanud eriti Türki-USA suhteid. USA president Barack Obama, kes tegi mullu visiidi Türki, teatas, et ootab Tür- gi valitsuselt konkreetseid samme kooli avamiseks.

Oikumeeniline patriarh sai Monaco printsilt looduskaitse auhinna

MONACO, 10. märts, theortho- doxchurch.info – Tema Pühadus, oi- kumeeniline patriarh Bartholomeos I sai Monaco printsilt Albert II esime- sena looduskaitseauhinna, mida hak- kab välja andma kardinal Paul Pou- pardi Fond.

Prints Albert autasustas patriarh Bar- tholomeost panuse eest maailma loodus- keskkonna säilitamiseks ja juhtiva tegevu- se eest maailma looduskaitseliikumises.

Kardinal Paul Poupard on paavstliku kultuurinõukogu ja paavstliku religi- oonidevahelise dialooginõukogu eme- riitpresident.

Gruusia kinnipeetavad võivad teenida Gruusia Õigeusu Kirikut

THBILISI, 12. märts, theortho- doxchurch.info – Gruusia valitsuse ja Gruusia Õigeusu Kiriku kokkuleppel võivad osa Gruusia vangidest nüüd- sest kinnipidamisaja veeta vanglaist väljaspool, teenides Gruusia Kirikut.

Kirikujuhid ja riigi prokuratuur saa- vutasid kokkuleppe, mille alusel lubab riik väiksemaid kuritegusid sooritanuil kanda karistusaega Gruusia paljudes Nõukogude perioodist ja sõjast rüü- tatud kloostrites, neid remontides ja restaureerides.

Gruusia prokuratuuri hinnangul ai- tab selline lepe leevendada olukorda ülerahvastatud kinnipidamisasutustes

ning samal ajal toetab Kirikut kloostrite ülesehitamisel. Vanglaülem Khatuna Kalmakhelidze sõnul annab see lepe vangidele võimaluse teha sotsiaalselt väärtuslikku tööd.

Kogunes Euroopa Liidu õigeuskirikute esindajatekogu

BRÜSSEL, 17. märts, theorthodox-church.info – Euroopa Liidus tegutsevate õigeuskirikute esindajad kohtusid

Brüsselis 17. märtsil selleks, et arutella õigeuskirikute suhete üle teiste konfessioonide ja ELi institutsioonidega.

Esindajatekogu (CROCEU) juhtis Oikumeenilise Patriarhaadi esindaja Euroopa Liidu juures, Prantsusmaa metropoliit Emmanuel. Kohtumisel osalesid Neapolise piiskop Porfirios Küprosel, Ahhea metropoliit Athanasios Kreekast, preester Patriciu Vlaicu Rumeenia patriarhaadist ja preester Antoni Iljin Moskva patriarhaadist.

Kogunemise põhieesmärk oli arutleda suhete üle teiste konfessioonide ja ELi institutsioonidega Lissaboni lepingu artikli 17(3) valguses. Artikkel sedastab, et Euroopa Liit on avatud ja läbi paistev ning peab kirikutega regulaarset dialoogi.

Õigeusu kirikute esindajatekogu toonitas oma kommunikatsioonis hääd suhete jätkamist teiste usukogukondade ning konfessioonidega, kes jagavad ühiseid väärtusi ning ka ELi organisatsioonidega.

„Seda dialoogi tuleb käsitleda Euroopa eri paigus elavate inimeste teenimisena, kes seisavad vastamisi tänase Euroopa suurte muutustega. Kelle väärikus on rajatud usule, et inimene on loodud Jumala palge järele,” kirjutas CROCEU.

Esindajatekogu rõhutas, et dialoog kirikute ja poliitiliste institutsioonide vahel on mõlemapoolse respekti väljendus ning lootuse märk paremale Euroopale.

Katehees

Püha Damaskuse Johannes.

Haiti maavärin Mihhail Jevdokimov

Maad tabavad lakkamatult kõikvõimalikud loodusõnnetused: maavärinad, vulkaanipursked, hiidlained, tsunamid. Nüüd on Haiti – vaesemast vaene Haiti – saanud täistabamuse. Televisioriekraanilt vaatavad meile vastu pildid purustatud maailmast, hirmunud pilkudega inimestest, kes on näinud üha uusi õudusi.

Ning taas kerkib üles igiammune küsimus: miks? Miks nii palju valu, hukule määratud süütu inimesi, miks lubab Jumal kurjusel sel viisil võimutseda? Nendele küsimustele pole inimloomusest rahuldavat vastust. Kui kohtate kedagi, kes väidab, et suudab seletada kurjuse päritolu, saatke ta minu juurde, ma panen tal suu kinni.

Ma saame öelda vaid üht: Jumal ei ole loonud kannatusi, Ta ei ole loonud surma, Ta on alati tahtnud, et Tema loodu oleks õnnelik, aga loodu pöördus Jumalast ära, valis Jumalast sõltumatu elu – „te saate Jumala sarnaseks” (1Ms 3:5) – ja selle enesestpiisavuse, selle eraldumise, selle patu tagajärjeks on püha Pauluse sõnul surm.

Kannatuste ja surmaga silmitsi seistes oleme salasuse ees, mida piibel nimetab „ülekohtu saladuseks”. Isegi sellest salasusest lõmastatuna on inimesed osanud alal hoida elavat usku. Iiobit tabasid kõikvõimalikud hädad ja õnnetused: ta kaotas viljasaagi, lapsed, tervise, ta kisendas meelt heites:

„See öö jäägu viljatuks, ärgu olgu tal hõiskamist!” (Ii 3:7); ning ometi ta ei kahtle, temas pulbitseb lootus: „Sest ma tean, et mu Lunastaja elab ... ma saan teda näha” (Ii 19:25).

Jumal ei see sellele „ülekohtu saladusele” omavoliliselt lõppu, sest ta ei ole loonud roboteid, keda saab vaevata manipuleerida, ega loodukõiksust, mis on mahe ja õnnesteta, vaid maailma, kus inimene on vaba, kus ta leiab oma vabaduse Jumalas. Jumal ei soovi orjasid ega masinaid, vaid sõpru, kes suudavad armastada. Aga armastus ei talu sundimist. Kui Jumal oma kõikvõimsuses teeks lõpu „ülekohtu saladusele”, poleks Port-au-Prince'i maavärinat toimunud, aga tegu oleks teistsuguse looduga, ilma vabaduse ja armastuseta. Selles mõttes ei ole Jumal kõikvõimas – on üks asi, mida Ta teha ei saa, kui traagilised tagajärjed sellel ka poleks – Ta ei saa sundida inimest ennast armastama. Loomine kandis endas seda riski, mida Jumal oli valmis võtma, nagu ütleb kiriku isa püha Damaskuse Johannes (VIII sajandil): „Kui Jumal, kurjust ette nähes, poleks kurja kartuses julgenud luua, siis oleks kurjus temast tugevam”.

Eriti lähedal on Jumal neile, kes kannatavad, isegi kui neid on lugematu hulk, nagu näiteks Haiti maavärina ohvreid, kelle arv on teadmata. Tegelikult tunneb Kõigeväeline ainult ühte arvu: üks, see tähendab, et igaühel tema looduist on sama kaal, mis kogu maailmal: „Aga teie juuksekarvadki on kõik ära loetud” (Mt 10:30) ja kui Jumal toidab linde, siis kui palju enam on tema silmis väärt inimene. Igaüks tema looduist on Isa silmis lemmiklaps.

Jumal ei ole Aristotelese ürgne liikumapa-nev jõud, kes ligipääsmatuna oma empiirias annab algtõuke kõigele, mis liigub, nagu maakoore osad üksteise vastu pörkudes põhjustasid Haiti maavärina. Jumal ei ole ka Voltaire'i kujuteldav kellaspepp, kes pärast kellamehhanismi üles seadmist täielikus ükskõiksuses eemale tõmbub, tundmata vähimatki huvi, kuidas see edasi toimib.

Meie Jumal ei ole ei ligipääsmatu ega ükskõikne, ta on erilisel lähedal nende inimeste südamele, keda on tabanud rängad katsumused: surijate kannatused, haavatute kannatused, nende kannatused, kes on jähkralt lahutatud armsast inimesest. Püha Johannes ütleb, et „nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta on saatnud oma Poja, mitte selleks, et maailma üle kohut

mõista, vaid et seda päästa”. Juba Iiobil, kes oli õiglane mees – nagu ka paljud õiglased inimesed Haitil – oli eelaimdus, et tema ja Jumala vahel on vahemees, „kes oma käe saaks panna meie mõlema peale” (Ii 9:33). Ja see vahemees, kes oma käe paneb mõlema peale, on Jeesus. Ta võtab enda peale kõik halva, kõik kannatused ja kannab neid endas, tõustes ristile. Pascal seletab seda nii: „Ma mõtlesin sinule oma surmapiinas: ma valasin verepisaraid sinu eest.” Nii saab inimese valust Jumala valu. Laatsaruse haua ees Jeesus nuttis.

Oma romaanis „Vennad Karamazovid” maalib Dostojevski Ivani tegelaskujus pildi inimesest, kes tõstab mässu kannatuste vastu, eriti süütu lapse kannatuste vastu. See noormees kehtab kõiki neid inimesi, kes enne ja pärast teda on tohtu inimliku valu tõttu kokku varisenud, öeldes lahti Jumala armastusest või Jumala olemasolust üldse. Tema vend Aljoša vastab talle: „Sa küsisid, kas on Olendit, kellel on õigus andeks anda. See Olend on olemas, ta võib kõik andestada, sest tema on valanud oma süütut verd kõikide eest”. See Olend ei ole kõikvõimas Jumal, kes ilmutab ennast kõuepilves või oma vihas mässulise loodu vastu, see on Jumal, kellelt on võetud tema jumalikkus, kes nagu tapale viidud tall ei ava suud solvangute ja sõlje peale, kes läheb vabal tahetel ristile, sest pole suuremat armastust kui anda oma elu nende eest, keda armastatakse. Paavst Johannes Paulus on välja öelnud ilusa mõtte, et Jeesuses Kristuses on „armastus kannatuse ära võitnud”. Täna nutab Jumal taga oma Haiti lapsi. Seda tunnevad kõik need, kes armastusest ühinevad palves nendega, kes kannatavad, või löövad kaasa ulatuslikus inimlikus ühtekuuluvusliikumises, mis kõikjal üle maailma on koondanud jõud, et ohvreid aidata. See on konkreetne ühtekuuluvus, millega me peame ühinema kõikjal, kus võimalik.

Miks haitilased, kes niigi on pidanud nii palju kannatama? Siingi on igasugune mõistuspärane seletus välistatud. Isegi kui teadlased tulevikus saaksid maakoore liikeid ette ennustada, kuidas oleks võimalik üleöö evakueerida kaks miljonit elanikku nagu Port-au-Prince'i? Me pörkume vastu ilmselgete faktide müüri.

Moosese seaduste kohaselt on kannatus ja õnnetused, mis inimest tabavad, tema patu vili. Tänapäevalgi võib kohata kristlasi, kes seostavad oma katsumusi (haigused, lähedaste kaotus jne) Jumala karistusega. Ma

sain karistada, sest olen pattu teinud! Me peame jõuliselt ja kindlalt kuulutama, et Jumal ei lõbusta end oma loodu karistamisega, Ta soovib meile head ja on katsustest meie kõrval. Haiti rahvas, enamuses usklikud inimesed, on loomulikult pöördunud palves Jumala poole, anudes seda, mida üksnes Tema saab anda: lohutust, mis ei ole sellest maailmast. Kord pöörduti Jeesuse poole Jumala kohtumõistmise küsimuses seoses kaheksateistkümmene inimesega, kelle peale langes Siiloahi torn, mis nad tappis: „Või arvate, et kõik need olid suuremad võlglased, kui need inimesed, kes Jeruusalemmas elavad? Ma ütlen teile, ei sugugi”. Ja Ta lisas ähvardaval toonil: „Vaid kui teie ei paranda meelt, hukkute kõik nõndasamuti” (Lk 13:4-5).

Nende sõnadega tahab Jeesus mitte üksnes äratada meis ühtekuuluvust süütute inimestega, kes torni varingus hukkusid, vaid ka kõigi nende inimestega, kes kõikjal maailmas, nagu haitilased, kannatavad loodusõnnetustes. Püha Paulus ütleb, et loodu on jäetud „kurja võimusesse”, kuhu selle tõmbas inimese langemine, maa vaevleb „sünnitusvaludes”, oodates Jumala au ilmsikssaamist. „Kui te meelt ei paranda,” ütleb Jeesus. See meeleparandus tähendab, et peame välja tulema oma enese pisikesest sisemisest mugavusest ja näitama üles ühtekuuluvust nii ohvrite kui kogu loodukõiksusega, mis püha Pauluse sõnade kohaselt samuti ägab ja kannatab. Peame kaaluma oma suhtumist loodusesse.

Kristuse sündimise pühal võtab Jumal endale inimihu, inimloomuse. Jeesuse ristimisel Jordanis astub Jumal vette, sellesse kosmilisse algelementi, millest kõik on loodud. Selles mõttes on Jumal kohalolev igas universumi paigas (kohalolu ei tähenda veel samastumist, sel juhul oleks tegemist panteismiga). Laulukirjutaja tunnetas seda intuiitiivselt: „Tema oma on meri, sest Tema on selle teinud ja tema käed on valmistanud kuiva maa” (Ps 95:5). Me seisame Jumala salasuse ees, mis on igas inimeses, eriti kannatavas inimeses, ja looduses, eriti kui see „ägab sünnitusvaludes”.

On päevi, nagu täna, mil tuleb nutta, ja päevi, mil tuleb tunda imetlust. Nagu püha Franciscus oma „Loodu ülistuslaulus” laseb kõlada kiitusealaulul Kõigekõrgemale: „Ole kiidetud, Issand, ühes kõigi oma loodutega, Päikese ja Kuuga, Vee ja Maaga ...”. Iga kannatuse, nii inimeste kui Maa kannatuse, saab „ära võita armastus”.

Briti kolleegidega pärast mälestusrivistust.

Lahinguristsed ja kodukirik

Intervjuu hiljuti Afganistani-missioonilt naasnud Eesti Kaitseväge kaplani, preester Andrei Sõtšoviga

Seekordne Afganistani-missioon oli vist üldse üks eestlaste jaoks rängimaid? Mida nõudis see Sinult kui kaplanilt?

Ei eksinud, kui nimetasin Metropoolia 2009. kevadnumbris ilmunud intervjuus tulevast Afganistani missiooni (maist novembrini 2009) „lahinguristseteks”. Mulle kui noorele preestrile sai osaks elada läbi mitmeid katsumusi, statistika räägib siin vast iseenda eest: kolm surma, kümme erineva raskusastmega haavataamist, mitmed lahingustressi juhtumid. Tuleb nõustuda, et mu missioonikogemused erinesid väga oluliselt varemõpitust. Olla lõpuks kohapeal on sootuks midagi muud, kui õppida selle kohta Eestis. Olgu Jumal mulle armuline, kui tegin midagi valesti; heites möödanikule tagasipilgu, võin vaid öelda, et olen nüüdseks rohkem välissmissiooni spetsiifikaga kursis, teades, kuidas sealsetes kriisiolukordades rakendada oma erialaseid oskusi kõige paremini.

Kõigepealt nõudis see missioon suurt pühendumist ja armastust mu „salgakese” – Eesti kontingendi – vastu. Püüdsin olla oma meeskonnaga abiks-toeks nii rõõmu- kui ka valuhetkedel. Kaasvõitlejate kaotused olid meile kõigile suureks katsumuseks, neil hetkedel on oluline aidata üksteist isiklike ja leinatunnete korrastamisel. Viimast said mehed välja elada nii vaikselt hingepalves kui ka erisugustel leinatalitustel. Kohanemine toimus meestel nii rühmasiseselt kui ka minuga toimunud individuaalnõustamistel. Missioonil kogetu ja läbielatu seedimine on igaühe teha ja võtab aega veel kuid. Tähtis on, et seal käinud ei sulguks hiljem endasse, vaid oskaksid kõigest tasapisi välja tulla. Lühidalt, see missioon nõudis minult palju kan-

natlikku meelt, leppimist vähesega ning oli mulle kui noorimale Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku preestrile suureks vaimulikuks koolikuks.

Millised nägid välja jumalateenistused kaplaniülesannete raames ning kas said seal pidada ka õigeusu teenistusi?

Pidasin liturgiaid nii Camp Bastioni põhibaasis kabelis kui ka Eesti kontingendi patrullbaasides lageda taeva all keskmiselt korra nädalas. Suurematel riigipühadel (näiteks Võidupüha) ja üksuse suurematel tähtpäevadel (näiteks vastutuse üleandmised) pöördusin rivistustel kaitseväelaste poole elava jutluse sõnaga. Talitustest tuli ette peamiselt pihti, üks kord toimetasin laatsaretis haavatud Eesti õigeusulisele ka püha õlitamist. Toimus ka ühisteenimisi USA ja Rumeenia liitlasvägede õigeusu preestritega, seda nii Camp Bastioni põhibaasis kui ka Kandaharis. Lõpetuseks, esindasin meie kontingenti Briti ja Taani langenud kaitseväelaste mälestustseremoniatel, nii nagu meie kolme langenu, veebel Tikko, veebel Salmuse ning seersant Kangi mälestusrivistustel osales kogu Camp Bastioni põhibaasi liitlasvägede garnison. Langenutele au andmine ja kaaslein oli kõigi meie ühine asi.

Olgugi valdavalt anonüümses netikommentaariumis, võib siiski aegajalt kuulda kahtlusi kaplaniteenistuse vajalikkuses (peamiselt põhjendusel, et see oleks justkui psühholoogi ülesanne). Ärme hakka siinkohal sel pikal teemal arutlema, küsin vaid, kuidas ise tajusid sõjaväelaste vajadust kaplani järele? On ju nende seas nii ateiste kui eri konfessioonide esindajaid. Milliseid rolle see olukord Sinult endalt nõudis?

Ei taha siinkohal mõista netikommentaariumide kirjutajate üle kohut, olgu nende kirjaread head või sapised, parastavad või kiitvad. Ainus, mida võib täheldada, et nende kirjutajateks pole kaitseväelased, kaugeltki mitte missi-

Väljuttus enne patrullbaasi saatmist.

oonikogemusega inimesed. Usun, et Eesti ühiskonnas elatakse siiski meie meeste käekäigule palju elavamalt ja südamlikumalt kaasa, kui seda võiks peegeldada mõni netikommentaarium ja tunnustatakse missioonidel teenijate suurt panust Eesti riigi hüvanguks. Tean samuti öelda, et tööd Afganistani missioonipiirkonnas jagub igaühele, oled sa psühholoog, arst või kaplan. Kaplaniametikoht on Afganistani islamivabariigis teeniva Eesti kontingendi koosseisus juba alates 2006. aastast ja on end igati õigustanud. Igaüks töötab oma pädevuse piires, minu tegevuse märksõnadeks olid leinatalitused ja ärasaatmised, hingehoidlik nõustami-

missioonil olles vajadus hingeabi järele ning kas selleks on ka võimalusi?

Ei tajunud missiooni ajal konflikti vaimuliku ja kaitsevälase vahel, võiks ehk lausa öelda, teenistusaastate staaž hakkab vist selles oma mõju avaldama. Eesti Kaitseväge ei nõua vaimulikult tema põhikutsesest loobumist ja respektierib igakülgset tema teenimise eripära, näiteks relva mittekanndmist ja pihisalasusest kinnipidamist. See on tingitud eeskätt Eesti Kaitseväge kaplaniteenistuse pikast ajaloolisest traditsioonist. Välipreestrid ja -pastorid teenisid ju iseisvas Eesti Vabariigis sisuliselt alates selle sünnist (1919). Teiseks, kaitseväge

Pärast koosteenimist USA merejalaväe preestrite isa Philipi (keskel) ja isa Jerome'iga.

ne ja patrullbaaside võimalikult tihe külastamine. Usukuuluvusel või selle puudumisel kaplanitöös vahet ei tehta, enda kogemus näitab tihti, et tublimad väliliturgiatel käijad on näiteks usukuuluvuseta mehed. Lühidalt, kaplani vajalikkuse mõõdupuuks pole minu arvates netikommentaariumid, pigem samal missioonil käinute arvamus. Tundsin end missioonil vajalikuna, seda eeskätt vaimulikuna ja hingehoidjana.

Kas kaplanitöös on võimalik kirjeldada või mõõta suhet vaimuliku ja sõjaväelase ülesannete vahel? Kas need võivad ka seguneda või teineteist segama hakata? Kas ka kaplanil endal tekib

ja kiriku vahel on palju ühist, näiteks hierarhiline ülesehitus või käsk, mis võrdub kloostritraditsioonis kuuletumisele, lisaks on mõlema institutsiooni ülesanneks oma rahva teenimine, olgu selleks kas kaitsmine või kõlbeline kasvatustöö.

Kaplaniamet pole midagi eriskummalist, ainsaks kaitsevägevaimuliku töö eripäraks on see, et ta on erialaohvitser ja tema töökeskkonnaks on kaitseväge, täpsemalt konkreetne üksus, kuhu ta kuulub ja millega ta on seotud otsekui tavapreester oma kogudusega. Aktiivne side kiriku ja piiskopiga peab kaplanil muidugi säilima, vastasel juhul on kiusatus võõrduda kiriklikest alustest.

Kohtumine patriarh Theofilosega.

Õlimägi.

Põhiline on teha püha apostel Pauluse sõnade kohaselt oma tööd „viisakalt ja korra järgi” (1Ko 14:40). Läbipõlemisvõimaluse kohta olgu nenditud niipalju, et abiosutajana pole kaplangi missioonil sellest ohust säästetud. Nagu iga kaitsevaelast, nõnda võib ka kaplanit traumatiselt mõjutada näiteks sõduri raske haavataamine või surm, ülitugev kaasaamine võitlejate ja perekondade väljakannatamatutele kannatustele või lihtsalt kriisilukorra ülisuur psühholoogiline surve. Sellises olukorras on tähtis enneaegselt märgata läbipõleva isiku sümptomeid, võimaldada tal hingetõmbeaega ja hoolitseda tema põhivajaduste, samuti ajutise keskkonnavahetuse eest, andes talle näiteks lühiajalist puhkust põhibaasis jms.

Afganistani missioonile järgnes palverännak koos abikaasaga Iisraeli. Kas see oli ammu plaanis või tekkis selle järele vajadus just missioonil olles? Mida seal nägite, kus käisite, kirjeldage paari lausega selle kirkamaid hetki.

Pool aastat välismissioonil tekitas endalgi vajaduse keskkonnavahetuse järele, mis avaldus soovis värskendada oma usuelu. Missiooni lõpule lähenedes mõtlesin, et Püha Maa külastamine on heaks arstirohuks, tänapäevasemalt öeldes heaks vaimseks „laadimisvahendiks”, revideerimaks ja uuendamaks end vaimliselt. Pealegi sõita sinna, kus möödus meie Jumala ja Lunastaja Jeesuse Kristuse maine elu, on ju igale ristiinimesele tõeline õnnistus. Pühal Maal viibisime ühtekokku 10 päeva, külastades seal meie Lunastaja sünnipaika Petlemmas, Tema lapsepõlvkodu Galileas Naatsaretis, esimest imetopaika Kaanas ja kirgastumiskohta Taabori mäel. Palverännak päädis nädalase peatusega Jeruusalemmas, kus külastasime Kristuse kannatustega seotud pühapaiku, millest tooksin esile Ketsemani aia Õlimäel ja püha Haua Kiriku, kus leidis aset maailma ajaloo tähtsaim sündmus – meie Jumalapoja ristisurm ja ülestõusmine. Kalli mälestusena pean mees oma

koosteenimist Kristuse Haua Kiriku liturgial ööl vastu 13. detsembrist. Jeruusalemmas pidasin oma kohuseks teha viisakusvisiidi patriarh Theofilos III juurde (9. detsembril), viimaseid päevi enne äratõusu veetsime abikaasaga tänu eesti soost nunn Ksenia (Salasoo) agarale kaasatamisele Moskva Patriarhaadile kuuluva Õlimäe Issanda Taevaminemise naiskloostri võõrastemajas. Selle kloostriülesõidu iguumenja Moisseia (Bubnova) õnnistusel teenisin kloostri pühamutes toimunud kirikuteenistustel, vabal ajal külastasime teisigi pühapaikaid Õlimäel ja Jeruusalemma ümbruses. Kokkuvõttes, palverännak Pühale Maale puudutas meid igakülselt, jättes nii minu kui abikaasa meeltesse-mälestustesse kustumatu jälje, otsekui elustades meis ristiusu põhisõnumit – Jumalapoja maist elu, Tema kõigepühamat ohvrit ja kannatust ning üliausat surnuist ülestõusmist.

Millised on Su edasised ülesanded Eestis ning kas on ette näha ka uusi välismissioone? Kas osaleksid missioonil jälle?

Peale missiooni lõppes mu peaaegu kaheksa-aastane teenimine (2002–2009) Pärnu Üksik-jalaväepataljonis ja Lääne Kaitseringkonnas ning mu uueks teenistuskohaks sai kümme korda suurema koosseisuga 1. Jalaväebrigaad Paldiskis. Ei hakka siinkohal pikemalt peatuma lihtpataljoni, kaitseringkonna või brigadikaplani ülesannete eri tahkudel, tahan vaid öelda, et usuelus õpetatakse meid võtma kõiki elumuutusi rahuliku südame ja vaikse meelega. Abielus oleva vaimulikuna ei tohi ma unustada ka oma väikest kodukirikut: abikaasa Stiinat ja tütar Sofiat, kelle toetus ja armastus on andnud mulle väga palju. Mis puudutab missioonil teistkordset osalemist, siis laskem sellel osaleda teistel kaplanitelgi, kelle teenistuskäigus on see samuti mõõdapääsmatu ja vajalik.

Mida tahaksid lõpetuseks soovida paastuvale lehelugejale?

Liturgia Püha Haua kirikus.

Paastu aeg on kirikuaastas mõtiskluse ja endasse süüvimise aeg. Aeg, mil pühendatakse endid vaimsele ja ihulisele puhastumisele ning aeg, mil valmistatakse end kõigepühamaks sündmuseks – Meie Issanda ülestõusmiseks. Paast on ka palvemeelsuse harjutamise aeg. Mu siiras soov on, et lehelugeja ei unustaks oma palvetes praegu välismissioonil viibivaid kaitsevaelasi. Toetage näiteks sõjalistel välisoperatsioonidel teenivaid kaitsevaelastest sõpru-tuttavaid, saates neile võõrsile kingipaki. Mehed vajavad seal absoluutselt kõike, hügieenitarbeid, uusi ajakirju jne. Pakki on nüüd võimalik postitada riigisisese saatetise hinnaga kõikides suuremates ostukeskustes, kus asuvad SmartPOSTi pakiautomaadid. SmartPOST edastab pakid kord nädalas Kaitseväe Logistika keskusele, mis toimetab need edasi missioonipiirkonda. Selleks et pakiautomaadist midagi sõjalise operatsiooni piirkonnas teenivale kaitsevaelasele saata, tuleb ekraanilt valida „Paki saatmine”, järgmisest menüüst „Kaitseväge” ja siis järgida edasisi juhendeid. Pakkide saatmise kohta saate lisainformatsiooni

sotsiaaltöötajalt Liilia Kivinukilt telefonil 53030132. Näidake välismissioonidel teenijatele oma tunnustust ja austust oma isikliku eeskujuga!

Küsinud Madis Kolk

Abikaasa Stiinaga Kaana pulmakirikus.

Sinodaalsed otsused 1. märtsist 2010

EAÕK Püha Sinodi (ehk Piiskoppide Kogu) koosolekul 1. märtsil 2010 kohustati piiskop Eelijat tegema sekretärit saadud koosolekuprotokollil põhjal sinodaalselt vastuvõetud otsuste kohta Metropooliasse kokkuvõtte. Alustades nüüd Jumala abiga

Metropoolias sellesinase koosoleku kajastamisega sinodaalset rubriiki, on vaja mainida järgnevaids otsuseid ja teemasid (esitatud mitte tähtsuse järjekorras, vaid päevakorrapunktide kaupa):

Kinnitada ülempreester Ardalion Keskküla EAÕK liturgikakomisjoni konsultandiks, kes saaks õiguse tutvuda komisjoni ettevalmistatavate jumalateenistustekstide

vaheversioonidega, mis pole mõeldud levitamiseks kogudustes; lasta EAÕK majandusolukorda kokkuvõtlikult ja kompaktseks kaks korda aastas kirjalikult selgitada ning saata see Piiskoppide Kogu poolt kogudustele tutvumiseks. Koosolekul vaadati läbi liturgikakomisjoni ettevalmistatud Johannes Kuldsuu liturgia korra uus väljatöötus, käsitleti kirikukalendri ühtlustamist, Püha Eelkäija skiita vaimulikku arengut, vai-

mulikke sidemeid õigeusulistega Rootsisis, munkpreester Orenti personaalküsimust, dokumendihaldust, võimalikku osalemist oikumeenilistel konverentsidel, samuti EAÕK vaimulike hingehoidu ja Kirikuvalitsuse uue koosseisu valimisi.

✚ Eelija,
Tartu piiskop

Kirikuvalitsuse tegemistest 2008–2010

Ülempreester Ardalion Keskküla, Kirikuvalitsuse aseesimees

Kriisi aeg on hea aeg uuenemiseks – õieti paratamatu uuenemise aeg. Majanduse ülemaailmse madalseisu aastatel on Kirikuvalitsus pidanud senise tegevuse Kiriku elu ainelise külje tagamisel ja korraldamisel kriitiliselt üle vaatama ja olulisi muudatusi ette võtma. Kirikuvalitsuse esimehe metropoliit Stefanuse õnnistusel teen Kirikuvalitsuse koosolekute protokollide abil märksõnalise ülevaate majanduslanguse aja üldkiriklikult olulistest sündmustest meie Kirikus, milles Kirikuvalitsusel on olnud oluline osa.

Eelarve koostamine ja täitmise igakuuline kontrollimine on aastatega kujunenud Kirikuvalitsuse elu normiks.

Aasta 2008: ettevalmistused piiskoppide pühitsemiseks: piiskopkondade keskuste sisustamine Tartus ja Pärnus;

Kirikukeskuse talitlemise otstarbekuse analüüs oma jõududega, otsus sõnastada keskuse asjaajamise kord kirjalikult; tähelepanu suhete täpsustamisele ja korraldamisele allasutusega (EAÕK Varahaldus OÜ); lepingute sõlmimine kogudustega, kes soovivad ise neile enne okupatsiooni kuulunud kinnisvara majandada; Välis-Eesti kogudus Stockholmis lõpetas tegevuse, ühinedes Soome kogudusega, kiriku sisustus ja koguduse arhiiv saadeti Eesti Kirikule; ka sel aastal said meie noored Kreeka riigi kuul osaleda õigeusu noortelaagris Kreekas.

Aasta 2009: kahe piiskopi – Tartu Eelija ning Pärnu ja Saare Aleksandri – pühitsemine jaanuaris: nüüd on Eestis tegelik autonoomne Kirik, sest võimalikuks sai Püha Sinodi ehk Piiskoppide Kogu moodustamine (selleks peab olema vähemalt kolm piiskoppi); Varahalduse OÜ töökorralduse muutmine: uue juhataja Martin Tooni ametisseadmine, dokumentatsiooni inventuur, asutuse juhtimise kolimine keskuse majja; raamatupidamise ümberkorraldamine: ühine raamatupidamine Kirikuvalitsusele ja Vara-

haldusele, ka eelarved ühendati ühiseks tabeliks; eritählepanu Kiriku, sealhulgas Varahalduse käibes olevale rahale; säästueelarve vastuvõtmine pooleks aastaks ja Kiriku keskuse töökorralduse vastav muutmine: raskete aegade möödumiseni tuli loobuda mitmest töötajast ja tegevuskavast, vähendada kõigi tööle jäänute palgad miinimumtasemeni; leppida mitme tugevama kogudusega kokku, et nad kannavad ise põhiosa oma preestri palgakulust; kirikuvarade hindamise metoodika valimine ja hindamise algus – et saaks raamatupidamises ka see tahk korda; kloostri asutamine Saaremaal Ööriku kiriku kinnistul; meie Kiriku uusmärtrite teema: valmis Valga preestermärtri Joanni hauatähis, mille õnnistamisest metropoliit Stefanuse poolt sai linna sündmus; käsil on ka seni kirjeldamata martüüriumide uurimine ja uusmärtrite täiendava nimekirja koostamine; kirikukaubanduse andmine professionaalse inimese juhtimise, kaubavaru inventeerimine ja kaubakäibe arvestuse viimine raamatupidamise ühtsesse programmi; arutus kirikukaubanduse hinnapoliitikateemal; otsus tellida Kiriku majandustegevuse kor-

raldamise professionaalne analüüs ja muutmise soovitus; novembris ja detsembris esitas tellimuse täitja Target One OÜ esindaja Margus Žuravljov Kirikuvalitsusele vahekokkuvõtte, jaanuaris 2010 sai valmis lõplik vormistus.

Aasta 2010: jaanuari koosolekul kiitis Kirikuvalitsus valminud programmdokumendi „**EAÕK majandustegevuse arendamine**“ heaks ja asus Kirikuvalitsuse ja Varahaldus OÜ tegevust ümber korraldama, saavutamaks Kiriku majandamise suuremat tõhusust ja otstarbekust; koguduste teavitamiseks ja selgituste andmiseks koostas Kirikuvalitsuse esimees metropoliit Stefanus ringkirja, mis piiskoppide kaudu juhatustele edastatakse; üheks oluliseks sammuks Kiriku majandustegevuse tõhustamisel ja täiustamisel oli **Kiriku kantsleri** – majandusala tegevjuhi – koha loomine ja sellele kohale Martin Tooni määramine; kantsler peab haldama ja juhtima nii EAÕK Varahalduse OÜd kui ka EAÕK majandustegevust, sealhulgas hoolitsema koguduste suurema kaasamise eest Kiriku üldiste majandusvajaduste rahuldamise.

Ülevaade EAÕK Kirikuvalitsuse kinnitatud EAÕK majandustegevuse arendamise kavast

Diakon Aabraham Tõlpt, EAÕK kirikuvalitsuse liige

Ülemaailmne majanduskriis ja Kiriku kiire areng viimasel aastakümnel on toonud välja meie Kiriku nõrgad kohad. Järjest olulisemaks on muutunud võimekus katta majandustegevusega Kiriku arendamiseks vajalikke investeeringuid ja jooksvaid kulutusi.

Möödunud aasta septembris kaasas EAÕK kirikuvalitsus ja EAÕK Varahaldus OÜ konsultatsiooniettevõtte Target One OÜ hindama ja vormistama Kiriku majandustegevuse väljatöötamise aluseid.

Target One OÜ esitatud ettepanekud põhinevad EAÕK ja EAÕK Varahaldus OÜ seotud isikutega läbiviidud intervjuude, töögruppide ja kogutud hinnangute analüüsil. Töö käigus keskenduti vaid Kiriku majandustegevuse hindamisele ja ettepanekud on suunatud majandusliku toimimise parandamiseks ega puuduta Kiriku põhifunktsioonidega seonduvate tegevuste arendamist.

Target One OÜ pidas Kiriku praegust majanduslikku olukorda mitmel põhjusel keerukaks. Majandustegevuse juhtimine Kiriku organisatsioonis ei ole püüdlustele vaatamata tänaseks

piisavalt häid tulemusi andnud. Probleeme on professionaalsete töötajate palkamise ja majanduslikult asjatundlike inimeste kaasamisega, kellele sobiksid Kiriku toimimispõhimõtetest lähtuvad tingimused. Samuti ei ole tänased kontrollifunktsioonid suutnud ennetada olulisi realiseerunud riske. Eelnevale lisaks on Kirikul reserveid puudumise tõttu tekkinud likviidsusprobleemid.

Tänast tausta, Kiriku pikaajalisi eesmärke ja võimalusi arvestades on Kirikul oluline:

1. Majandustegevuse ja rahavoogude tagamine
Soovituslikud ärivaldkonnad, mis sobivad Kiriku toimimispõhimõtetega, tagavad hinnanguliselt vajaliku rahavoo ja on vastavuses riskitaseme ning juhtimispõhimõtetega, on **äri-kinnisvara rent** ja **metsandus**.
Kiriku puhul tuleb juhtimisvõimekust arvestades vältida aktiivset juhtimist nõudvate ärivaldkondadega tegelemist. Samuti ei tohiks lähematel aastatel tähelepanu kontsentreerida enamale kui kahele põhitegevusele.
Võimalus on katsetada kõrvaltegevuste arendamist, arvestades, et selliste tegevustega seotud rahavood on piiratud. Soovitavad kõrvaltegevused on turismi arendus Tahkuranna puhkemaja baasil, põllumaade rent, küünalde tootmine ja kirikutarvikute kaubandus.

2. Stabiilsus
Kriitilise tähtsusega on reservi loomine: stabiilse toimimise tagamiseks tuleb kokku leppida reservi vajalik suurus ja kasutamispõhimõtted ning reservi kookulepitud aja jooksul luua.
Riskide haldamine eeldab revisjonide süsteemi: oluline on kirjeldada revisjonide

ja sisekontrollide põhimõtteid ja luua süsteem, mis tagaks Kiriku kui tervikuga seotud oluliste riskide hindamise.

3. Varade portfell
Kiriku varade taastamist on praegu puuduvate ressursside tõttu väga keerukas eesmärgiks seada. Perspektiivi ja tänast olukorda arvestades on vaja leppida olukorraga, kus osa Kiriku kinnisvarast aja jooksul häviv. Otstarbekas on luua kinnisvaraportfelli edasiarendamise kava, vaadeldes kinnisvaraportfelli ümberkujundamist kui pikaajalist protsessi (15–20 aastat). Portfelli ümberkujundamisega on oluline toetada valitud majandussuundade arengut. Objektide ostmisel ja müümisel on tähtis tagada läbipaistva hindamissüsteemi kasutamine erinevate võimaluste hindamisega.

4. Vabade vahendite paigutamine ja investeerimistegevus
Reservide paigutamisel tuleb piirduda vaid madala riskitasemega ja likviidsete investeerimisteenuste kasutamisega. Laenude korral tuleb täielikult vältida muude investeeringute tegemist. Investeerimisportfelli loomist on põhjust kaaluda vaid hetkest, kui Kirikul on tekkinud kookulepitud reservidest rohkem raha ja laenukohustusi ei ole.

5. Organisatsioon ja struktuur
EAÕK Varahaldus OÜ funktsioonid on Kiriku organisatsioonist praegu täielikult eraldatud. Kuna praktikas kaalutakse ka kõiki Varahalduse tehinguid Kirikuvalitsuses, ei ole praeguse struktuuri säilitamine põhjendatud. Samuti pole Varahalduse sisulise toimimise tagamiseks vajalik kaasata dubleerivaid inimesi.

Kirik organisatsioonina ei ole tänapäeval sellise suurusega, et õigustada eri valdkondade vastutajate dubleerimist ja sellega seotud ressursikulu. Tänases situatsioonis on põhjendatud tsentraliseeritud funktsionaalse juhtimise kasutamine:

Kasutada kogu kiriku majandustegevuse juhtimiseks otsustusorganina Kirikuvalitsust. Säilitada Varahalduse juriidiline keha ja kasutada seda Kiriku kui terviku eesmärkide saavutamiseks. Kaotada juriidiliselt Varahalduse nõukogu ja jätkata osatõhingu juhtimist sobiliku liikmete arvuga juhatusena.
Luua Kirikule majandusnõukoda, mille ülesandeks oleks tagada toetus majandustegevusega seotud otsuste ettevalmistamisel.

Kantsleri ametikoha loomine järgmistele ülesannetega: Peamiste ärivaldkondade ja majandustegevuse kõrvalsuundade juhtimine ning kiriku kinnisvara korrahoid ja arendus.
Riikliku pühakodade kaitse ja arengu programmi haldamine programmi juhtnõukogu liikme staatuses, majandusnõukoja töö ja kaasatuse korraldamine (sh liikmekandidaatide leidmine) ja tänase EAÕK Varahaldus OÜ ning võimalike teiste Kiriku osalusega juriidiliste kehade töö korraldamine vastavalt vajadusele.
Finantsjuhtimine, kaasates vajadusel välist professionaalset partnerit või majandusnõukoda.
Haldusjuhtimine.
Personalijuhtimine.
Kiriku esindamine vastavalt metropoliidilt saadud volitusele (EAÕK põhikirja p 4.3.1.) suhetes riigiasutustega, kohalike omavalitsustega, äriühingute, mittetulundusühingute ja valitsusväliste organisatsioonidega.

Фото: Геннадия Баранов

На пути к празднику Воскресения Христова

Другой пост – это смиренномудрие, покаяние, возвращение к Отцу Небесному! Ничто не возможно, пока человек не обратится, чтобы рассмотреть себя. Пока человек не расположит перспективу по-другому. Нужно научиться смотреть на себя новым взглядом. Поставить себя под вопрос. Не для того, чтобы усомниться в себе. Но для того, чтобы быстрее двигаться по направлению к себе... и к другим! Для того, чтобы выйти за пределы своей «самодостаточности», чтобы залечить свои раны, когда Господь ответит на стон человеческий: «Я здесь!» Пост, угодный Господу, это целое, в котором нельзя отделить внутреннее от внешнего, хотя первое и важнее второго.

Мы видим, что Великий пост очень многообразен, это совокупность различных вещей, первая из которых, разумеется, покаяние.

Покаяние – это трудное предприятие. Крайне болезненное предприятие. Мы, сами того не осознавая, внутренне устроились с комфортом, у нас много убеждений, качающихся, как башня. Мы запираемся в этой башне и с ее вершины судим о других людях. Покаяние же – это требование истины и любви, это движущая сила. Нельзя утверждать, что мы каемся, если у нас нет безжалостной самокритичности, если мы прежде всего не ставим себя под сомнение. «Кто из нас чувствует, что единственный смысл его жизни – следование за Словом Божиим?», спрашивает митрополит Гор Ливанских Георгий Ходр, «... Мне кажется, что некоторые из нас живут и движутся с единственной мыслью о том, что исполнение ритуалов даст им все... Но если лишь опьянеть от внешней формы и не черпать все содержание и значение христианского наследия, так, чтобы оно стало пламенем внутри нас, ритуалы вырождаются в нечто мертвое и умерщвляющее – то, что осуждает твоё стремление к Господу, и ты останешься вечным пленником тюрьмы этого здешнего мира»².

Наши церкви полны лжекающихся, этих специалистов покаяния, с пристальным вниманием и завидной строгостью исполняющих всевозможные формы метанойи (земные поклоны, длинные и строгие пощения и т. д.), в которых, к сожалению, отсутствует истинное значение покаяния. Потому что первая трещина в стене крепости удаления от Бога, в стене крепости греха, – это покаяние. Первые признаки победы греха, его власти над миром – это разделение, размежевание и ненависть, злоба. Первая же трещина в этой стене – это прощение, открываю-

щее дорогу покаянию и обозначающее возвращение к единству, целостности и любви.

Простить и получить прощение – значит поставить Бога в центр всего существования, это означает избегать, общаясь через Христа, трагических тупиков в человеческих отношениях. В конце концов, прощение – это приход Царствия Небесного в наш грешный и падший мир. «Не отврати лица Твоего от отрока Твоего, яко скорблю, скоро услыши мя: вонми души моей, и избави ю», – говорится в прокимне вечерни Прощеного воскресенья (в этом году 14 февраля), это отправная точка, с которой начинается Великий пост: таинственная смесь надежды и разочарования, света и тьмы.

Во время Великого поста я намного глубже понимаю, что стою пред Богом, пред красотой и честью Царствия Небесного. Я осознаю, что я – гражданин этого Царства, что у меня нет другого места жительства, что это моя радость и цель моей жизни. Я также понимаю, что я стал изгнанником из-за грехов и той темноты, которая неразлучна с ними, поэтому я «скорблю». И, наконец, я понимаю, что только Бог может помочь мне в моей безнадежности, только Он может «внять душе моей и избавить» ее.

Великом посту мы откладываемые самые пышные богослужебные одеяния и зажигаем в храме меньше света, потому что мы собираемся в сорокадневное паломничество, подобно тому, как Господь пребывал в пустыне, борясь с искусителем-сатаной. Пост – это время борьбы с искушениями, особенно с нашими самыми обычными искушениями.

Но Великий пост и путь к Воскресению – это не только путешествие отдельной личности, не только частное дело каждого человека. Это еще и церковное предприятие, в котором участвуют не только отдельные личности, но и вся Церковь – Тело Христово. За нашими богослужениями часто можно услышать призыв: «Сами себе и друг друга и весь живот наш Христу, Богу, предадим». Все, что происходит и находит выражение в Церкви, касается одновременно и всех нас вместе и каждого из нас по отдельности. Самым прямым образом. Крупным планом. С одним и тем же значением и настоятельностью. Наш путь к Пасхе не абстрактный и не теоретический. Он совершенно конкретен. Он идет через сопричастие. Сопричастие невозможно симпровизировать, его необходимо созидать.

Святитель Иоанн Златоуст учит, что «таинство алтаря» неразрывно связано с «таинством брата», за принятием «Единого на потребу» – Христа – в евхаристии следует отражение Лица Христа в лице каждого брата здесь и сейчас. Следовательно, «таинство алтаря» в высшей степени связано с «таинством брата» и, наоборот, «таинство брата» в высшей степени связано с «таинством алтаря».

Сцена Страшного суда из Евангелия от Матфея (Мф. 25, 31–46), о котором мы читали 7 февраля – в Неделю о Страшном суде (или Неделю мясопустную), – говорит о том, что для того, чтобы проявить деятельную любовь, – накормить, принять, одеть, дать кров, заботиться, освободить, – совсем не обязательно размахивать хоругвями и поднимать на знамена имя Божие, ибо человек человеку – таинство Христово. Таинственное и конкретное таинство. «От ближнего нам и жизнь, и смерть», говорит Антоний Великий, – «Ибо если приобретем брата, то приобретаем Бога, если же соблазним брата, то согрешим против Христа»³.

Молитва святого Ефрема Сирина, которую мы читаем все время Великого поста, прекрасно выражает аскезу, присущую всему этому богослужебному периоду: воздержание, но не только от пищи телесной, но и от всяких, обременяющих душу, вещей, чтобы мы живы были не хлебом единым (картины, звуки, различные соблазны), «но всяким словом, исходящим из уст Божиих» (Мф. 4, 4). Воздержание от страстей, от желания главенствовать и давать оценки. Все это для того, чтобы получить истинную свободу, о которой говорит святой Иоанн Лествичник: «Будь как царь в сердце твоём, сидя на высоком престоле смирения, и повелевай смеху: иди, и идет; и плачу сладкому: прииди и приходит; и телу, сему рабу и мучителю нашему: сотвори сие и сотворит»⁴. (Лествица 7, 39).

✠ СТЕФАН,
Митрополит Таллинский
и всея Эстонии

1 Шмеман А. Великий пост. Париж: YMCA-PRESS, 1986. С. 13.

2 Митрополит Гор Ливанских Георгий Ходр. Церковь грешников.

3 Изречения св. Антония Великого.

4 Иоанн Лествичник. Лествица.

Ступень 7, ст. 39. Выражаю благодарность также Кароль Сабаль за предисловие к изданию «Антиохийские хроники» (Париж. 2010. Февраль. № 16).

Делегаты собора Тартуской епархии.

Фото: диакон Вадим Ребасе

Честные отцы и братие, все участники собора Тартуской епархии!

Благословен Бог, милостью Которого и в минувшем году мы могли служить Ему в мире и тишине!

В субботу по Рождестве Христовом, 10 января 2009 г., в Тартуском Успенском соборе меня, недостойного, рукоположил во епископа Тартуского митрополит Таллинский и всея Эстонии Стефан, в сослужении митрополита Дерконского Константина, митрополита Элассонского Василия, митрополита Димитриадского и Алмиросского Игнатия, митрополита Сисанионского и Сиатистского Павла, митрополита Оулуского Пантелеимона, епископа Синопского Афинагора и епископа Месаорийского Григория.

С этого момента у Тартуской епархии появилась возможность для полноценного канонического развития. А по архиерейской хиротонии епископа Пярнуского и Саареского Александра 12 января 2009 г. ПЦЭ милостью Всевышнего твердо стоит как автономная Церковь в соответствии с обычаями Вселенской Православной Церкви.

Благодарю Господа за то, что, будучи епископом, я мог заниматься вопросами, касающимися именно построения церковной, богослужбной и епархиальной иерархии, не вплетаясь в мертвый узел межнациональных отношений и не вступая на окольный путь народных верований. Ибо для наших верующих опасностью и искушением всегда

был дух этнофилетизма, зараженные которым склонны забывать о том, что в православии нет «иудея, ни еллина» (Гал. 3, 28), ни эстонца, ни русского, но есть лишь одно Тело Христово.

Рассматривая Тартускую епархию как целое, можно увидеть, что она крошечная, как горчичное зерно. У нас 14 церквей юридически зарегистрированы как приходы, 1 церковь – приписная и 3 церкви, в которых время от времени совершаются богослужения, но приход не восстановлен.

Поскольку от юридически зарегистрированного прихода государство, с одной стороны, требует все более точной бухгалтерии, с другой стороны, и устав ПЦЭ, исходя из законодательства нашего государства, устанавливает для приходов множество обязательств (собрания правления прихода, работа ревизионной комиссии, приходские соборы, отчеты о деятельности прихода как местному епископу, так и светской власти), которые, откровенно говоря, далеко не каждый приход может содержательно выполнить, то, с моей точки зрения, стоит поставить вопрос о том, чтобы переоформить некоторые небольшие приходы, в которых явно ощущается недостаток работников или их неспособность к выполнению вышеперечисленных требований, в приписные приходы, что сняло бы непомерную нагрузку с тех, у кого нет компетенции для выполнения юридических и экономических обязательств, внедряемых в церковную жизнь.

Слово на очередном соборе Тартуской епархии весной 2010 года в кафедральном Успенском соборе

Летом 2009 г. на соборе ПЦЭ я представил доклад о понятии и применении церковной икономии или домостроительства о спасении, одобренный Святым Синодом. Доведение содержания и значения этого доклада до понимания всего духовенства займет еще несколько лет, сейчас же я считаю необходимым напомнить несколько положений, связанных с крещением: Перед крещением взрослых необходимо их подготовить, чтобы обеспечить их дальнейшую связь с Церковью и серьезное отношение к христианскому образу жизни.

В случае крещения детей необходимо убедиться в том, что восприимчик в любом случае и безо всяких исключений – совершеннолетний православный христианин, способный быть руководителем и примером во Христе для крещаемого, в соответствии с обетом, который он дал при крещении (Лк. 6, 39–40).

Здесь подразумевается, что количество крещений в приходах, в которых к подготовке восприимчиков и желающих принять крещение относятся несерьезно, уменьшится. Иногда у христиан может возникнуть искушение очаровываться данными статистики. Если смотреть на цифры вне контекста, можно радоваться постоянному росту численности членов Церкви. Но, помня о том, что в каждом поколении находятся люди, угодные Богу, следует задаться вопросом, сколько же на самом деле в Эстонии православных, способных серьезно относиться к христианскому образу жизни и быть примером во Христе в соответствии с данными при крещении обетами? (Иные на Страшном Суде с ужасом спросят: «Какие обеты?», но этот вопрос выходит за рамки доклада.)

Подобно статистике крещений и количества членов Церкви, малосодержательной и не имеющей в себе ничего спасительного, приводящего через таинства ко Христу, за количеством прихожан также может скрываться пустота, если им не смогли открыть врата в жизнь вечную,

если не проповедовали Благою весть о Царствии Небесном, не напоминали о смерти Господа и Его воскресении.

Будем же готовы к тому, чтобы крестить меньше и только после необходимого приготовления, допускать к причастию не всех пришедших, но только тех православных христиан, кто участвовал в таинстве исповеди, ибо «ядый бо и пияй недостойне, суд себе яст и пьет, не разсуждая тела Господня» (1 Кор. 11, 29), создадим приходы, в которых богослужения совершаются часто, а в других храмах будем служить по мере возможности, доверяя возрождение прихода воле Божией всюду, где призывают имя Его.

О росте же и победе Православной Церкви «сия же образы нам быша» (1 Кор. 10, 6) сказано в Книге Судей: «И рече Господь к Гедону: мнози людие иже с тобою, сего ради не предам Мадиама в руку их, да не когда похвалится Израиль на мя, глаголя: рука моя спасе мя: и ныне рцы во уши людем, глаголя: кто боязлив и ужасив, да возвратится и да отидет от горы Галаадовы» (Суд. 7, 2–3).

16 декабря 2009 Господь призвал к Себе в свет воскресения из числа братии Тартуской епархии раба, несшего «тяготу дня и вар» (Мф. 20, 12) на Его винограднике, протоиерея Иоанна Кесккюла. В своей ежедневной церковной жизни мы обязаны помянуть пред Отцом Небесным тех, кто до нас работал на этом поприще, сберегая вверенное им. Возьмем же пример с отца Иоанна за его долготерпение, во всех трудностях и искушениях он никогда не роптал и не жаловался на свою участь, в отличие от многих других, упомянутых в Евангелии, работников виноградника, но всегда помнил, «яко благ Господь» (Пс. 33, 9).

✠ Илия (Ояперв),
епископ Тартуский

Тарту, 20 марта 2010,
в субботу Акафиста

Святой Иоанн Дамаскин.

Землетрясение на Гаити

Михаил Евдокимов

На нашу Землю постоянно обрушиваются всевозможные природные катаклизмы: землетрясения, извержения вулканов, гигантские волны, цунами. На этот раз Гаити – беднейшая из бедных Гаити – оказалась в центре событий. С экранов телевизоров на нас смотрят испуганные люди, ставшие свидетелями кошмара, мы видим картины разрушенного мира.

И вновь встает извечный вопрос: почему? Почему так много боли, смертей невинных людей, почему Бог позволяет злу торжествовать? На эти вопросы не существует ответа, который мог бы удовлетворить человеческий разум. Если вы встретите того, кто утверждает, что он может объяснить происхождение зла, отправьте его ко мне, я заставляю его замолчать.

Можно сказать лишь одно: Бог не создал страдания, Он не создал смерти, Он всегда хотел, чтобы Его творение было счастливо, но творение отвернулось от Бога, избрало жизнь, не зависимую от Бога – «вы будете, как Боги» (Быт. 3, 5) – а смерть, по словам апостола Павла – лишь следствие этой самодостаточности, отделения, греха.

Когда мы находимся один на один со страданиями и смертью, мы стоим перед тайной, которую Библия называет «тайной беззакония». Но даже раздавленные этой тайной, люди смогли сбросить живую веру. Иов подвергся всевозможным несчастьям: он потерял урожай, детей, здоровье и, в отчаянии, прокричал: «О! ночь та – да будет она безлюдна; да не войдет в нее веселье!» (Иов 3, 7), и все же он не сомневается, в нем живет надежда: «А я знаю, Искупи́тель мой жив... и я во плоти моей узрю Бога» (Иов 19, 25).

Бог не положит конец этой «тайне беззакония», потому что Он создал не роботов, которыми можно манипулировать, не кроткую и беззаботную тварь, но мир, в котором человек свободен, в котором человек находит свободу в Боге. Богу не нужны рабы или машины, но друзья, умеющие любить. Но любовь не терпит принуждения. Если бы Бог в Своем всемогуществе положил конец «тайне беззакония», землетрясения в Порт-о-Пренс не произошло бы, но тогда это был бы другой тварный мир, без свободы и любви. В этом смысле Бог не всемогущ – существует одна вещь, которую Он не может сделать, каковы бы ни были трагические последствия этого, Он не может заставить человека Его любить. Творение несло в себе этот риск, и Бог был готов принять его, как говорит святой Иоанн Дамаскин (VIII век): «Если бы Бог, предвидя зло, не посмел творить, боясь его, тогда зло было бы сильнее Бога».

Бог особенно близок к тем, кто страдает, даже если страдающих бесчисленное множество, как жертв землетрясения на Гаити, точное число которых не известно. В действительности, Вседержитель знает лишь одно число – один, это значит, что каждый из Его тварей так же значим, как и весь мир: «У вас же и волосы на голове все сочтены» (Мф. 10, 30), и если Бог питает птиц, насколько же более ценен для Него человек. Каждый из Его тварей – любимец в глазах Отца.

Бог – это не аристотелевский перводвигатель, недоступный в своей эмпирии и дающий начальный толчок всему, что движется, как части земной коры, столкнувшись друг с другом, вызвали землетрясение на Гаити. Бог – это и не часовщик Вольтера, который, после создания часового механизма, удаляется в полном равнодушии, нимало не интересуясь, как он будет работать дальше.

Наш Бог ни недосыгаем, ни безразличен, Он особенно близок сердцам тех людей, которые переживают суровые испытания: страдания умирающих, раненых, страдания тех, кто жестоко разлучен с любимым человеком. Апостол Иоанн говорит: «Ибо так возлюбил Бог мир, что отдал Сына Своего Единородного. <...> Не послал Бог Сына Своего в мир, чтобы судить мир, но чтобы мир спасен был чрез Него». Уже Иову, который был праведен – как праведны и многие люди на Гаити – было дано предвестие о посреднике между ним и Богом, «который положил бы руку свою

на обоих нас» (Иов 9, 33). Этот Посредник, Который положит руку на обоих, – Иисус. Он берет на Себя все плохое, все страдания и несет их в Себе, поднимаясь на крест. Паскаль так объясняет это: «Я думал о тебе в Своих предсмертных муках; Я пролил за тебя кровь Мою». Так боль человека становится болью Бога. Над гробом Лазаря «Иисус прослезился».

Героя романа «Братья Карамазовы» Ивана Достоевский изображает человеком, который поднимает бунт против страданий, особенно против страданий невинного ребенка. Этот молодой человек воплощает всех тех людей, которые до и после него пали из-за непереносимой человеческой боли, отказавшись от Божьей любви или от существования Бога вообще. Его брат Алеша отвечает ему: «Ты сказал сейчас: есть ли во всем мире существо, которое могло бы и имело право простить? Но Существо это есть, и оно может все простить, всех и вся и за все, потому что само отдало невинную кровь свою за всех и за все». Это Существо – не всемогущий Бог, который является в грозном облаке или в гневе против взбунтовавшегося творения. Это Бог, лишенный божественности, который, подобно овце, ведомой на заклание, молча переносит поношение и оплевание, который по своей воле идет на крест, ибо нет большей любви, чем отдать свою жизнь за тех, кого любишь. Папа Иоанн Павел высказал красивую мысль, что в Иисусе Христе «любовь победила страдание». Сегодня Господь оплакивает Своих детей в Гаити. Это чувствуют все те, кто из любви объединяются в молитве с теми, кто страдает, или участвуют в масштабном движении, которое объединяет силы сочувствующих людей всего мира, чтобы помогать жертвам. Это конкретное соучастие, к которому мы должны присоединяться везде, где только это возможно.

Но почему именно гаитяне, которые и без того уже так много страдали? И здесь тоже не может быть никакого разумного объяснения. Даже если ученые в будущем смогут предсказывать движения земной коры, невозможно будет за одну ночь эвакуировать два миллиона человек, как в Порт-о-Пренс. Мы натываемся на стену очевидных фактов.

По закону Моисея страдания и несчастья, которые постигают человека, – следствие его греха. И сегодня есть христиане, которые связывают свои испытания (болезни, потерю близких и т. д.) с Божьей карой. Я наказан, ибо я

согрешил! Мы должны твердо и решительно проповедовать о том, что Бог не развлекается наказанием Своего творения, Он желает нам блага, и Он рядом с нами в наших испытаниях. Народ Гаити, в большинстве своем верующие люди, конечно, обращались с молитвой к Богу, прося то, что только Он может им дать: надежду, которая не от мира сего. Однажды к Иисусу обратились с вопросом о суде в связи с восемнадцатью людьми, на которых обрушилась Силоамская башня и убила их: «Или думаете ли, что те восемнадцать человек, на которых упала башня Силоамская и побила их, виновнее были всех, живущих в Иерусалиме? Нет, говорю вам». И Он грозно продолжает: «Но, если не покаетесь, все так же погибнете» (Лк. 13, 4–5).

Этими словами Иисус хочет пробудить в нас сочувствие не только тем невинным людям, погибшим при крушении башни, но и всем тем, кто страдает от природных катаклизмов. Апостол Павел говорит, что творение находится во власти зла, к чему привело падение человека, мир страдает в «родовых муках», ожидая явления славы Божьей. «Если не покаетесь», говорит Иисус. Это покаяние означает, что мы должны выйти за пределы своего маленького внутреннего комфорта и проявить сочувствие как жертвам, так и всему творению, которое, по словам апостола Павла, тоже стонет и страдает. Мы должны задуматься о своем отношении к природе.

При рождении Христа Бог воплотился в человека. При крещении Иисуса в Иордане Бог входит в воду – космический первоэлемент, из которого все создано. В этом смысле Бог присутствует везде во Вселенной (присутствие не означает отождествления – это был бы пантеизм). Псалмопевец чувствовал это интуитивно: «Его – море, и Он создал его, и сушу образовали руки Его» (Пс. 94, 5). Мы стоим перед тайной Божьей, которая в каждом человеке, особенно в страдающем человеке и в природе, особенно если она стонет в «родовых муках».

Бывают дни, как сегодня, когда следует плакать, и дни, когда следует восхищаться. Как св. Франциск в своем сочинении «Похвала творениям» воздаст хвалу Всевышнему: «Благословен Господь и все Его творение, солнце и луна, воды и земля...». Всякое страдание, человека или Земли, сможет «победить любовь».

Pildikesi kloostrielust

Miriam Süldre

Tulime 2009. aasta septembris abikaasa Chrisiga Kreekasse Püha Johannes Eelkäija nunnakloostrisse. Klooster asub Tessaalias, Larissa maakonnas kolme ja poole kilomeetri kaugusel Anatoli külast, 1100 meetri kõrgusel Kissavo (Ossa) mäel. Selle asutas u 1550. aastal Püha Kissavo Damianos. Mungaklooster töötas kuni Teise maailmasõjani, mil see hüljati. 1980. aastal alustasid Athose mungad uue kloostrikompleksi ehitamist, kuid nad lahkusid juba 1985. aastal. 2000. aastal alustasid siin restaureerimis- ja ehitustöid eri rahvusest nunnad.

Klooster asub väga ilusa koha peal ja on ümbritsetud üle neljasaja aasta tagasi munnakade istutatud tammedega. Ilusa selge ilmaga on eemal näha merd. Suvel on siin soe, kuid talvel on nii päikesepaistelisi ilmu, lund kui ka torme. Ühe päeva jooksul võib ilm väga palju muutuda. Seekordne talv ei ole siin väga külm olnud. Sadas küll natuke lund, kuid see sulas kiirelt.

Nunnad peavad ennast ise üleval. Nad kasvatavad lehmi, kitsi, lambaid, metssigu, kanu. Samuti on neil koerad ja kassid. Lehma-, kitse- ja lambapiimast valmistavad nad mitmeid piimatooteid: jogurtit, keefiri, juustu ja määردهjuustu. Kloostriil on ka suur aed juurviljade, puuviljade, marjade ja maitsetaimedega. Nunnad panid siin kasvama ka eesti kartulid, mis kasvasid väga ilusaks ja tavalisest palju suuremaks.

Nunnad on pärit väga paljudest riikidest: Kreekast, Suurbritanniast, Saksamaalt, Aust-

riast, Eestist, Armeenias, Ameerikast, Jaapanist, Venemaalt, Küprosel ja Liibanonist. Nad on kõik väga lahked ja heasüdamlikud.

Kloostri on oma palvekorrad. Hommikuti toimuvad esimesed palvused varakult, nunnad ärkavad juba enne kella viite. Kirikut ja kabeleid valgustatakse küünaldega ja õlilampidega. Õlilampides ei kasutata mitte tahti, vaid üht väikest õiekest, mis on vars ülespoole asetatud õli sees olevale toele. Lilled, millest neid õisi saadakse, kasvavad siinsamas kloostrilähedal. Ka sütt ja viirukit valmistavad nunnad ise.

Tööd jätkub siin kõvasti ja ka meie aitame kaasa. Chris ehitab keldrit ja mina olen temale abiks. Meile meeldib siin väga, sest aeg-ajalt on hea olla eemal n-ö modernsest elust. Siin saab rahulikult endasse süveneda ja oma hingeelu jälgida.

„Kirik – loodu lootus”

Arhidiakon Justinus

Sellist nime kannavad Soomes Joensuu 11.–13. juunini toimuvad õigeusu kirikupäevad, ilmselt aastatuhande suurimad õigeusu pidustused Soomes. Kirikupäevadel osaleb loengut pidades ja liturgiat teenides ka Tema Pühadus, Konstantinoopoli oikumeeniline patriarh Bartholomeos. Kavas on

kontserdid, loengud, rühmatööd ning teenistused. Paralleelselt toimuvad ka vastava sisuga noortepäevad. Neist päevadest on kutsutud osa võtma ka meie kiriku noored ja vanemad liikmed.

Programmi ja reisiplaanide kohta lähemalt: justinus@eaok.ee või 5246786.
Lisainfo: www.ortodoksiskirkkopaivat.fi

Eesti Õigeusu Noorte Liidu kodulehekülj: www.eonl.ee/index.php

Fotod: Miriam Süldre